

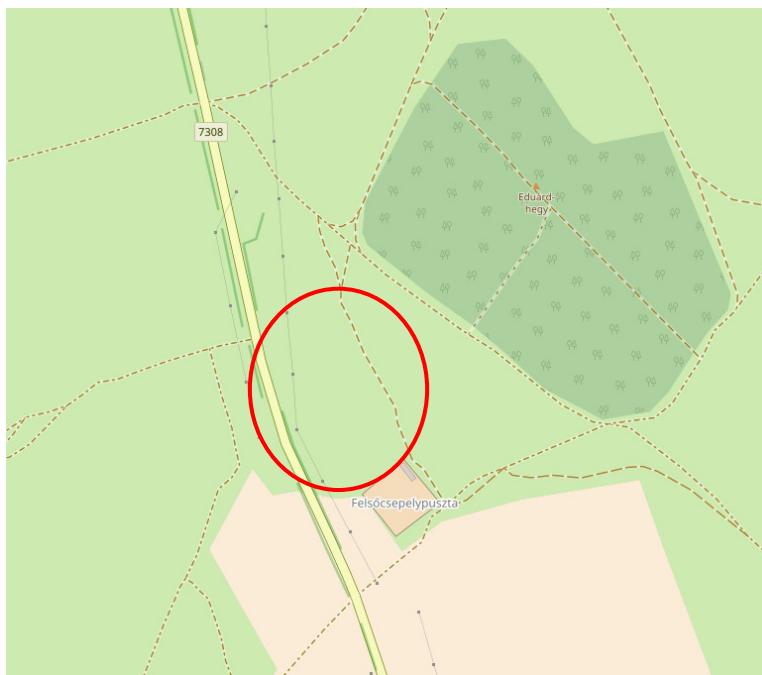
Tájvédelmi munkarész

Összeállította: Dr. Boromisza Zsombor, okl. tájépítésmérnök, PhD, tájvédelmi és élővilágvédelmi szakértő (SZTjV SZ-22/2011., SZTV SZ-019/2016.)

Előzmények

A Fejér Megyei Kormányhivatal KTF-16720/2016. sz. határozata alapján részleges környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzésére kötelezte a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatalt. A felülvizsgálattal érintett terület Nagyvázsony, külterület 0328 hrsz-ú ingatlanon található volt hulladéklerakó. Az ingatlan Nagyvázsony belterületétől észak-keleti irányban fekszik (Eduárd-hegytől dél-nyugatra, Felsőcsepelypusztától északra). A hulladéklerakó a 7308 sz. Bakonygyepes-Tótvázsony összekötő úton érhető el.

A tájvédelmi fejezet vizsgálati módszertani kérdéseinek esetében alkalmaztuk a Szent István Egyetem Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszékének kutatási eredményeit, a Nemzeti Tájstratégia (2017) és a Tájvédelmi kézikönyv (Csöszi et al. 2014) alapelveit, illetve a Tájak esztétikai minősítéséről szóló (MSZ 20372:2004) Magyar Szabványt. A tájvédelmi vizsgálathoz szükséges terepi vizsgálatokat 2017. október 14-én végeztük.

A bányaudvarokat magában foglaló tájrészlet (pirossal) és környezete (forrás: <http://www.openstreetmap.hu/>)

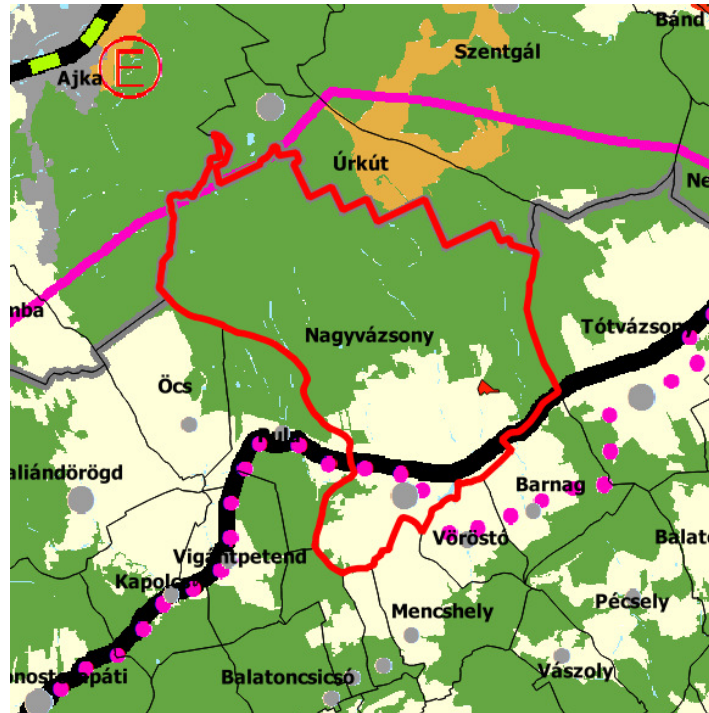
A terület megjelenése magasabb szintű tervanyagokban

A magasabb szintű tervanyagok elemzéséhez az alábbi rendezési tervek álltak rendelkezésünkre:

- Országos Területrendezési Terv (2013). Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft. Területi és Építésügyi Szakértői Osztály. Budapest.
- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve (2008). VÁTI Nonprofit Kft. Budapest.

- Nagyvázsony Község településrendezési terve (2017). Pro Arch. Építész Stúdió Kft. Budapest.

Az Országos Területrendezési Terv (LECHNER 2013) térszerkezeti terve szerint a felülvizsgálattal érintett ingatlan az országos területfelhasználási kategóriák közül az erdőgazdálkodási térségbe tartozik.

Részlet az Országos Területrendezési Terv térszerkezeti tervéből (2013)

ORSZÁGOS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vegyes területfelhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség

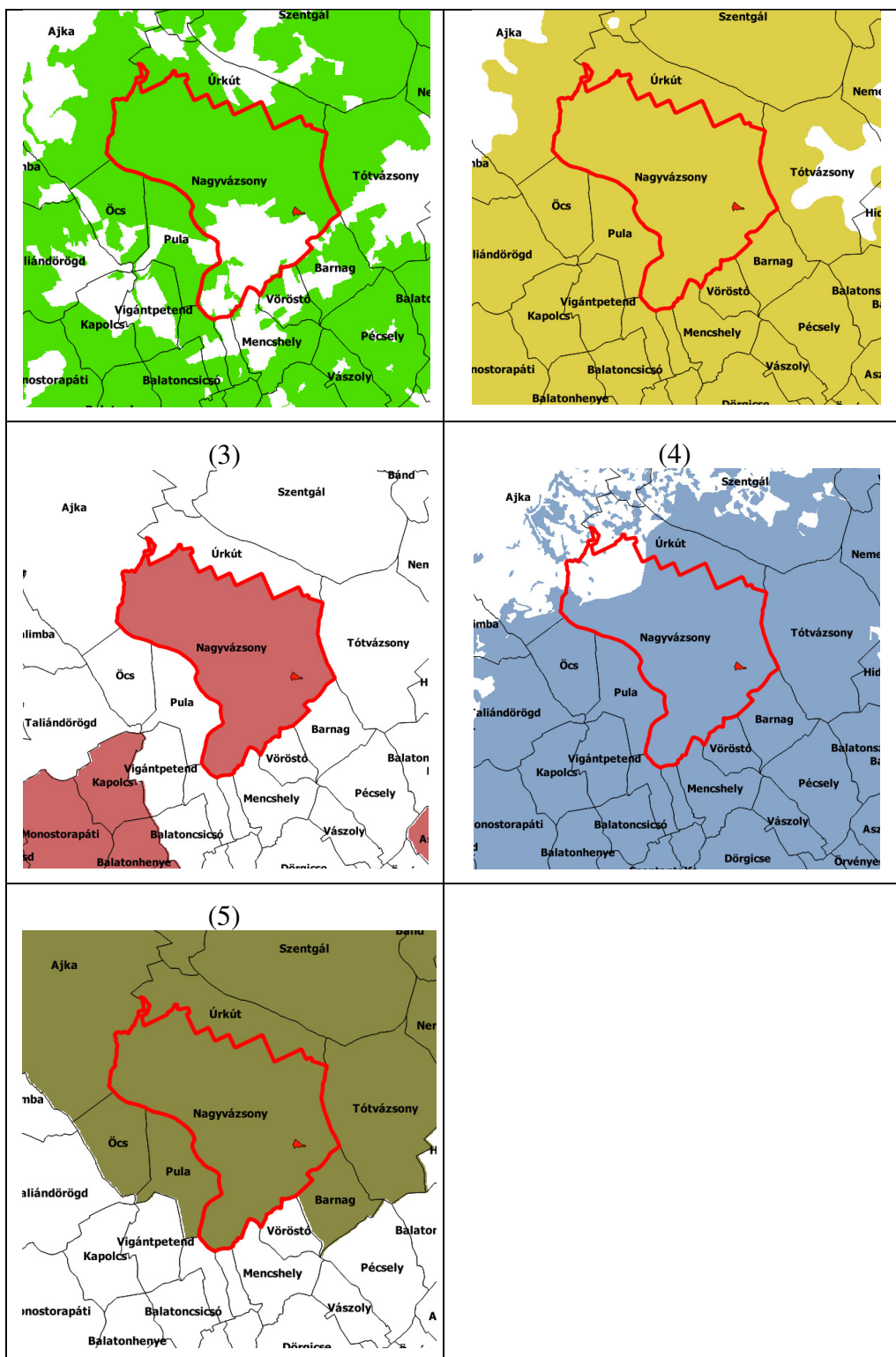
Települési térség

- 1000 ha felett
- 750 - 1000 ha között
- 500 - 750 ha között
- 100 - 500 ha között
- 100 ha alatt

Az ingatlan az alábbi országos övezetekkel érintett:

- országos ökológiai hálózat övezete (1)
- tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (2)
- világörökségi várományos terület övezete (3)
- országos vízminőség-védelmi terület övezete (4)
- kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete (5)

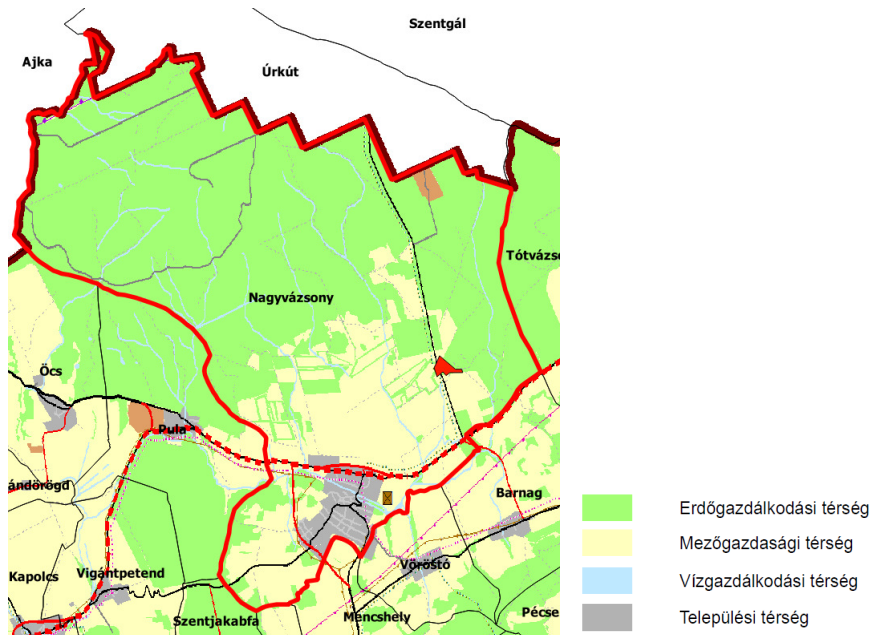
(1)	(2)
-----	-----

Kiemelhető táj- és természetvédelmi szempontból, hogy a volt hulladéklerakó területe az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény értelmében **részét képezi az országos ökológiai hálózat övezetének, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetének.**

Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének (VÁTI 2008) Térségi Szerkezeti Terve alapján a hatásterület területfelhasználási kategóriák tekintetében erdőgazdálkodási

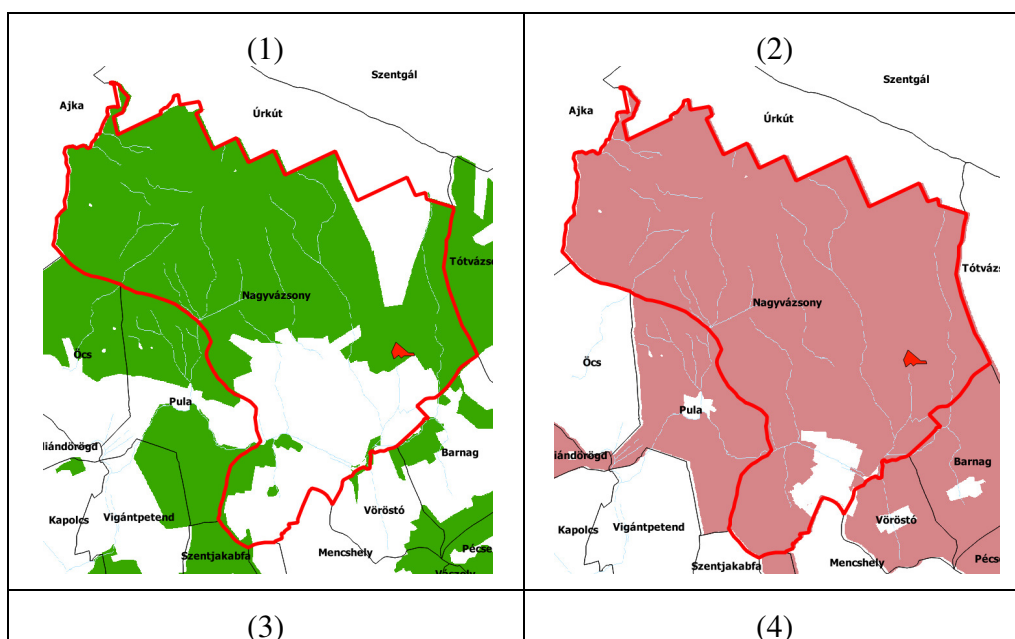
térségbe tartozik. Az ingatlanon közvetlenül nyomvonalas elemek nem haladnak keresztül: mellette halad térségi jelentőségű kerékpárút és egyéb mellékút.

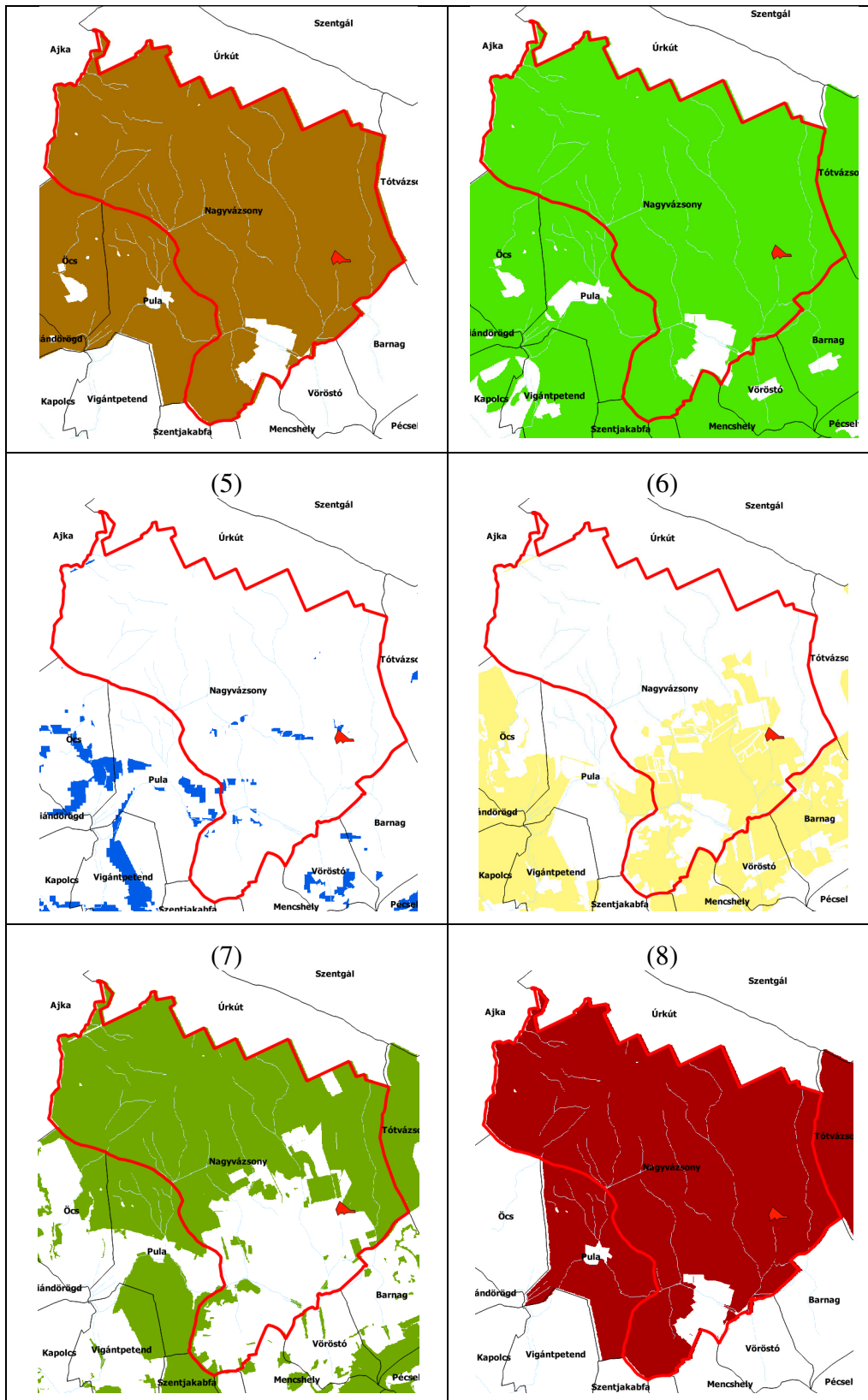

Részlet a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Térségi Szerkezeti Terve (2008)

Az ingatlan az alábbi térségi övezetekkel érintett:

- magterület övezete (1)
- történeti települési terület övezete (2)
- ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület (3)
- felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny terület (4)
- vízerosciónak kitett terület övezete (5)
- általános mezőgazdasági terület övezete (6)
- erdőterület (7)
- kiemelt honvédelmi terület övezete által érintett település (8)

Az ingatlan térségi övezeti érintettségét vizsgálva kiemelhető, hogy az ingatlant érinti az **országos ökológiai hálózat magterület övezete**.

Vizsgáltuk továbbá, hogy a felülvizsgálattal érintett ingatlan milyen területfelhasználási egységet és építési övezetet/övezetet érint, amelyhez Nagyvázsony Településszerkezeti Tervét

(a továbbiakban: TSZT) és Helyi Építési Szabályzatát (a továbbiakban: HÉSZ) vettük alapul. A TSZT alapján az ingatlan **„különleges honvédségi”** területfelhasználási egységbe tartozik, továbbá **„rekultiválandó területként”** szerepel a tervlapon.

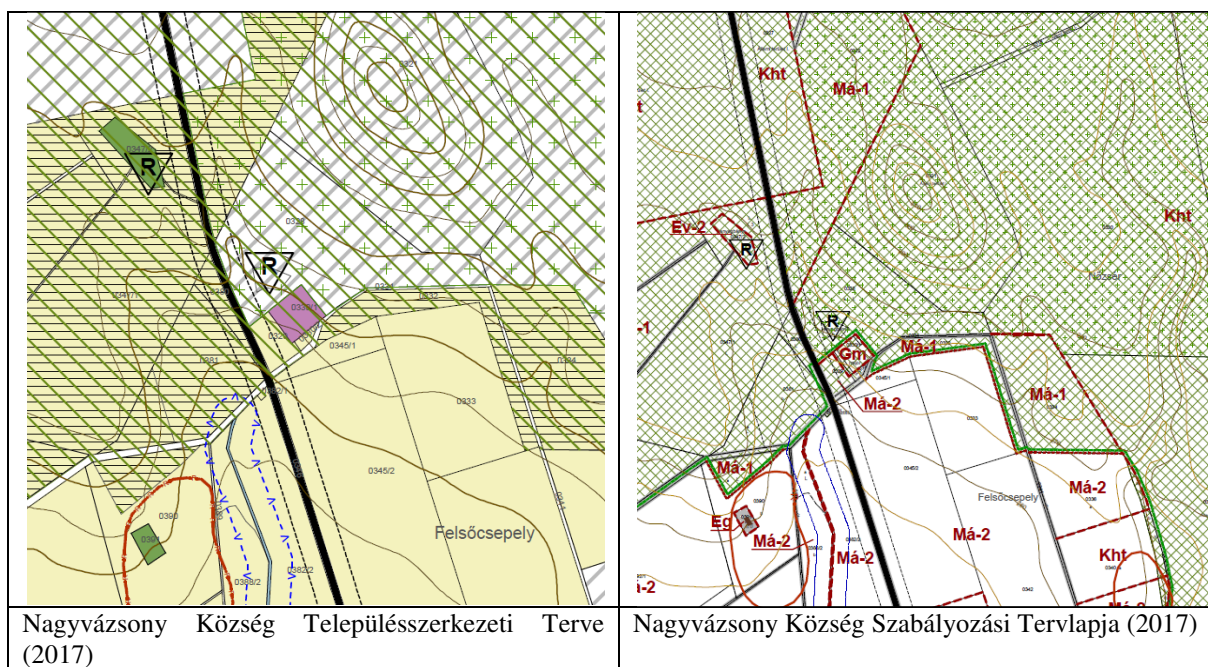
Az alábbi területfelhasználási egységek kapcsolódnak az ingatlanhoz.

- védendő tájhasználatú mezőgazdasági terület
- hagyományos árutermelő általános mezőgazdasági terület
- gazdasági terület – kereskedelmi szolgáltató

A HÉSZ és annak mellékletét képező Szabályozási Terv az érintett ingatlant **Kht jelű különleges terület – honvédelmet és belbiztonságot szolgáló terület megnevezésű beépítésre szánt építési övezetbe** sorolja. A HÉSZ 19. § alapján az övezetben fegyveres szervek tevékenységére szolgáló épületek, építmények, létesítmények helyezhetőek el, az illetékes erdészeti hatósággal egyeztetve. A honvédelmi célú védő rendeltetésű erdőterületeken honvédelmi, erdő- és vadgazdálkodás szolgáló létesítmények, épületek helyezhetőek el.

Kapcsolódó övezetek:

- Gm – mezőgazdasági major
- Má-1 – védendő tájhasználatú mezőgazdasági terület

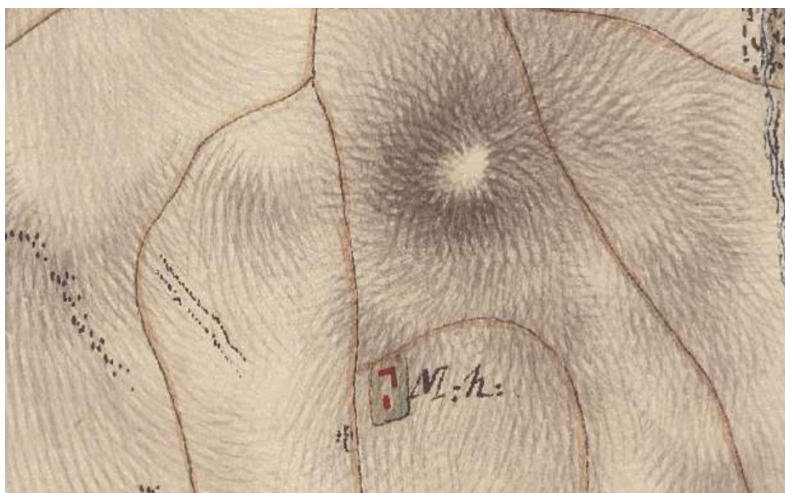
Tájvédelmi szempontból meghatározó természeti adottságok

A **domborzatot** tekintve a terep többnyire enyhén és egyenletesen emelkedik az ingatlan déli része felől észak - észak-keleti irányba (Eduárd-hegy). A Felsőcsepelypuszta major épületeinek déli oldalán futó földút a telek keleti határvonalát jelentő erdőfolt kb. 294 m-es tszfm-ra emelkedik fel, 7%-os átlagos meredekséggel. A 7308. sz. közút telek előtti szakasza 258 – 274 m-es tszfm-ok között emelkedik (3-6%-os szintemelkedés) Ajka irányába, részben bevágásban fut. A bányagödör és a vízmosás területei szintben és főleg rézsűmeredekségben is jelentősen eltérnek ezektől az értékektől.

A **növényborítottság**ot illetően a telek területét döntően a karbonátos alapkőzetnek megfelelő száraz gyeppel jellemzi, amely északi irányba kevésbé bolygatott képet mutat. Ettől elkülönül a bányagödrök környezete, ahol a rombolt felület egy részén nem záródott a borítottság, és magas a fás fajok aránya (virágos kőris – *Fraxinus ornus*, kökény – *Prunus spinosa*, gyepűrózsa – *Rosa canina*, fekete fenyő – *Pinus nigra*, sóskaborbolya – *Berberis vulgaris*, csíkos kecskerágó – *Euonymus europaeus*). A 7308. sz. közút és az 1. sz. bányagödör környezetében a fekete fenyő dominál. A fentiekben leírt cserjefajok alkotják elsődlegesen a területen keresztülhúzó vízmosás növényzetét is, amely a légifelvételen is összefüggő, sáv-szerű fás állományként jelenik meg. A megközelítést biztosító földút és az elhagyott major épületeinek környezetében a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) jellemző.

Tájhasználati előzmények

A történeti térképeken megfigyelhető a felszínborítás, valamint a területhasználat tekintetében az alacsony erdőborítottság, és a gyepek dominanciája. A 7308. sz. közút nyomvonala és a szomszédos Felsőcsepelypuszta major területe már a második katonai felmérésen is jól látszik.

A majorság területe jól látszik az első katonai felmérésen (Forrás: <http://mapire.eu/hu>)

A korábbi rekultivációs terv (Repét Kft. 2010) alapján az elsődleges tájalkító hatás az 1970-80-as években végzett bányászati tevékenység, amely az ingatlanon a két bányagödröt kialakította. Elsősorban ezeket a terepmélyedéseket, valamint a természetes vízmosás vonalát vették igénybe az 1990-2000-es években hulladék (főleg építési – bontási hulladékok) elhelyezésére. A hulladékot többször átmozgatták, tömörítették stb.

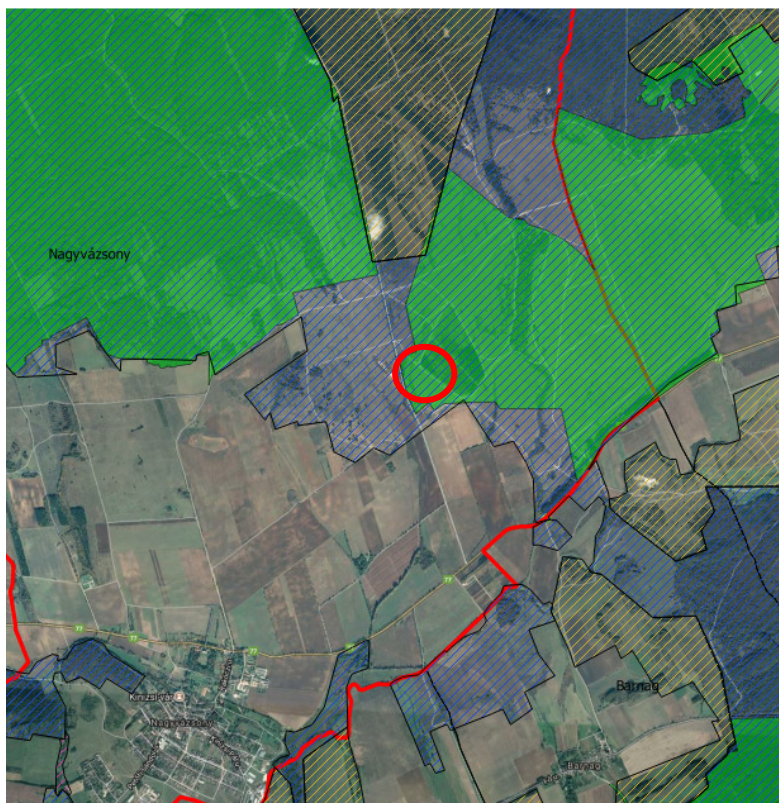
Jelenlegi tájhasználat

Az ingatlan állami tulajdonú honvédelmi terület (a 7308. sz. közút felől egy lezárt tankbehajtó is látszik még), jelenleg csak vadgazdálkodáshoz kapcsolódó magaslesek látszanak a terület szegélyén. A tájrészletben a mezőgazdasági használat dominál, dél-kelet felé részben szántó művelési ágban. A telek szomszédságában található a Felsőcsepelypuszta major felhagyott épületállománya. A 7308. sz. közút mellett húzódik, majd az érintett ingatlant átszeli egy légvezeték. A 2. bányagödör környezetét a Kab-hegyi erdőtervezési körzethez tartozó 103/TN3 erdőrészlet érinti.

Üzemtervezett erdőterületek az érintett ingatlanon és környezetében (Forrás: <http://erdoterkep.nebih.gov.hu>)

Nagyvázsony külterület 0328 hrsz-ú ingatlan részét képezi az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján a HUBF20003 jelű **Kab-hegy megnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek**. A területet védett természeti terület nem érinti. Egyéb táji érték nem ismert a területen.

Kiemelt természetmegőrzési terület (zöld, sraffozott jelöléssel) érinti a bányaudvarok területét és a tágabb befoglaló tájrészletet (saját ábra: Google Earth műholdfelvétélből szerkesztve)

Tájképi adottságok

A terület magasabb pontjáról nézve, a tájrészlet déli irányba a 77-es főút felé enyhe lejtésű medence karakterét mutatja, nagy távlatokra kilátást biztosítva a mezőgazdasági tájban. Kelet felé az emelkedő terep és az erdőállomány korlátozza a látványkapcsolatokat.

	
A tájrészlet látványa déli irányban (Fotó: BZs, 2017. október)	Kelet felé korlátozottabb látványkapcsolatok jellemzőek (Fotó: BZs, 2017. október)

A jelenlegi tevékenység és tájelemek tájképi hatását vizsgálva rögzíthető, hogy a bányagödrök, illetve a hulladék látványa a 7308. közút felől – amely az egyetlen frekventált nézőpontnak tekinthető – nem tárul fel. A telek belső felén markánsan megjelenik a hulladékok látványa, de nem is elsősorban a bányagödör miatt, hanem az ezen kívül, elszórtan megmaradt hulladékok miatt. A terület látványában meghatározóbb a meglévő fás állomány (főleg a tűlevelű fajok), a major egykori épületállománya, illetve a légvezeték. A vízmosás sávszerűen megjelenő fás növényzete részben korlátozza a látványkapcsolatokat a közút irányába, ugyanakkor növeli a természeti tájelemek dominanciáját.

	
A 7308. sz. közút felől a bányagödrök, hulladék nem látszik a bevágás - terepviszonyok és a növényállomány miatt (Fotó: BZs, 2017. október)	A 2. számú bányagödör látványa csak lokális hatás (Fotó: BZs, 2017. október)
	
A felhagyott major megmaradt épületállománya meghatározó látványelem (Fotó: BZs, 2017. október)	A területen elszórtan megjelenő hulladékok látványa kedvezőtlen (Fotó: BZs, 2017. október)

	
A vízmosás és fás növényzetének látványa keleti irányból, háttérben a 7308. sz. közút menti fekete fenyves állománnyal (Fotó: BZs, 2017. október)	A 2.sz. bányagödör – részben fás állományokkal borított – látványa dél-keleti irányból nézve (Fotó: BZs, 2017. október)

Fennálló tájhasználati problémák, konfliktusok

A területen az elsődleges konfliktust a hulladéklerakás jelenti, amely nem csak koncentráltan a bányagödrökben mutatkozik, hanem azokon kívül is. A bányászat hatása az ingatlan területén önmagában kevesebb konfliktust eredményezne, bár a kialakult felszínformák (bányafal környezete) potenciálisan balesetveszélyesek. A rombolt felületek, a hulladék mozgatásából származó bolygatást követő szukcesszió, spontán cserjésedés – erdősödés magában hordozza a termőhelynek nem megfelelő, inváziós növényfajok terjedésének lehetőségét is (pl. fekete fenyő, fehér akác, bálványfa).

Jelenlegi állapot / tevékenység tájra gyakorolt hatásai

A felülvizsgálat tájvédelmi szempontból alapvető kérdése, hogy a jelenlegi használat jelent-e veszélyt táji értékekre, illetve korlátozást a használatra. Ahogy a korábbiakban rögzítettük, az érintett ingatlanhoz jelentős kultúrtörténeti, tájképi érték nem kapcsolódik, illetve a telek, valamint annak bármely tájeleme nem jelenik meg markánsan a környező tájrészlet látványában. A bányagödrök területe és a környezet utóhasznosítása esetében a lehetőségek köre korlátozott, de nem elsősorban a hulladékok jelenléte miatt (honvédelmi hasznosítás – állami tulajdon, elhelyezkedés, rendezési tervi kötöttségek miatt egyaránt). **Kijelenthető, hogy az ingatlanon folytatott tevékenység jelen formájában a tájhasználatra, tájképre csak kis mértékben, lokálisan, míg a tájkarakterre, tájszerkezetre semmilyen hatással nincs.**

Javaslatok

Amennyiben a terület, és a felülvizsgálattal érintett ingatlan jelenlegi használata nem változik, a bányagödrök **utóhasznosítása** is csak extenzív formában képzelhető el: védelmi, vadgazdálkodási, erdőgazdálkodási céllal, amelyek a településrendezési terv kötöttségeivel is összhangban vannak.

A területre készülő tájrendezési terv keretében főleg **az esztétikai és ökológiai tájbaillesztés** feladatait kell megoldani. Elsődleges cél a balesetveszély elhárítása, a terület spontán szukcesszióját jobban elsősegítő **műszaki és biológiai helyreállítás** megvalósítása: a bányagödör szintkülönbségének csökkentése, enyhébb/lépcsős részsűk kialakítása, ívelt – természetközeli terepformák, termőtalaj biztosítása. A növények – ahogy látszik is – az

extrém körülmények között is megkezdik a terület benépesítését, de irányított növénytelepítéssel ez gyorsítható, valamint mérsékelhető az inváziós fajok megjelenése.

Amennyiben bármely tervezett beavatkozás esetén fakivágásra van szükség azt *a fás szárú növények védelméről* szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet értelmében csak **fakivágási engedély** alapján lehet megtenni, amelyhez **fakivágási-és növénytelepítési terv** készítése szükséges. A **fapótlások**at a fakivágási engedélyben foglaltak szerint kell megtenni. Az 1. számú bányagödör és a közút menti fás állomány részben nem termőhelynek megfelelő fajokból áll, de a kedvezőtlen látványelemek takarása szempontjából mégis fontos szerepet tölt be, megtartásra javasolt.

Felhasznált források

Szakirodalom

- Csősz M., Duhay G., Kincses K. (2014): *Tájvédelmi kézikönyv*. Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természet megőrzési Helyettes Államtitkárság. Budapest.

Tervelőzmények, térképek

- Országos Területrendezési Terv (2013). Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft. Területi és Építésügyi Szakértői Osztály. Budapest.
- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve (2008). VÁTI Nonprofit Kft. Budapest.
- Nagyvázsony Község településrendezési terve (2017). Pro Arch. Építész Stúdió Kft. Budapest.
- *Nemzeti Tájstratégia (2017-2026)*. Földművelésügyi Minisztérium, Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály
- Nagyvázsony, 0328 hrsz.-ú területen lévő illegális hulladéklerakó környezetvédelmi felülvizsgálat és rekultivációs terv (2010) REPÉT Környezetvédelmi, Vegyipari Termelő, Szolgáltató Kft. Budapest.

Jogszabályok, szabványok

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről.
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről.
- MSZ 20372:2004 Természetvédelem. Tájak esztétikai minősítése.

Internetes források

- GoogleMaps programmal letöltött műholdfelvételek. <http://maps.google.com/>. Letöltés dátuma: 2017. október 19.
- <http://www.openstreetmap.hu/> Letöltés dátuma: 2017. október 20.
- Erdőtérkép – Magyarország erdészeti webtérképe – 2017. évi hivatalos állapot. <http://erdoterkep.mgszh.gov.hu/>. Letöltés dátuma: 2017. október 19.
- A Habsburg Birodalom történeti térképei. <http://mapire.eu/hu/> Letöltés dátuma: 2017. október 20.
- Természetvédelmi Információs Rendszer. <http://webgis.okir.hu/tir/>. Letöltés dátuma: 2017. október 20.

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: Szakemberek jogosultságainak igazolása

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI FŐFELÜGYELŐSÉG

Iktatószám: OKTF-KP/8656-6/2016.
Ügyintéző: dr. Frigyk Edna
Kellner Szilárd

Tárgy:
Nyilvántartási
szám:

Szakértői névjegyzékbe vétel
SZ-019/2016.

HATÁROZAT

dr. Boromisza Zsombor (1046 Budapest, Munkácsy Mihály u. 58/a.; KÜJ:102 804 447) kérelmezőt, aki

született: Budapest, 1981.04.30.;

anyja neve: Berényi Klára;

diplomájának (oklevelének) kiállítója, száma, kelte:

Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti Kar
9/2005.; 2005. június 30.

szakképzettsége:

tájépítészmérnökök

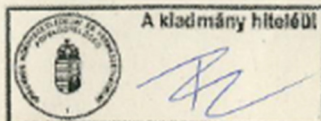
SZTV Élővilágvédelem

szakterületen a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Jelen egyszerűsített határozat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXLI. törvény 72. §-ának (4) bekezdés a) pontja szerint nem tartalmazza az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást.

Budapest, 2016. szeptember 30.

Búsi Lajos
főigazgató megbízásából

Dr. Szentmiklóssy Zoltán s.k.
főosztályvezető

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI
ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Iktatószám: 14/00969-3/2011.
Ügyintéző: dr. Dorn Adrienn

SZ-22/2011.

HATÁROZAT

Boromisza Zsombor (lakik: 1046 Budapest, Munkácsy Mihály u.58/a.) kérelmezőt, aki

született: Budapest, 1981.04.30.

anyja neve: Berényi Klára;

diplomájának (oklevelének) kiállítója, száma, kelte:

Budapesti Corvinus Egyetem;
Tájépítészeti Kar;
9/2005.; 2005.06.30.

szakképzettsége:

okleveles tájépítész mérnök

SZTjV

tájvédelem

szakterületen a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2011. április „ 8 ”

Dr. Hecsei Pál
mb.főigazgató